

RELACIJE ŠKOLOVANJA – ZAPOŠLJAVANJA MALOLJETNIH DELINKVENATA I USPJEŠNOSTI ODGOJNE MJERE "POJAČANA BRIGA I NADZOR" U TOKU TRETMANA

Josipa Bašić

Fakultet za defektologiju
Sveučilišta u Zagrebu

Originalni znanstveni članak
UDK: 376.58

SAŽETAK

Prezentirani rad dio je projekta istraživanja "Sociopedagoški model provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor", koji ima za cilj promovirati novi model tretmana koji se od klasičnog modela razlikuje u nekim proceduralnim zahtjevima koji se već pri izricanju odgojne mjere donose na sudu (program rada, voditelj, dinamika rada i sl.).

Analizirati relacije između prostora uspješnosti tretmana koju procjenjuju njeni voditelji (osigurani objektivan i subjektivan pristup) i prostora toka školovanja i zaposlenja maloljetnika prije tretmana bio je cilj ovog rada. U tu svrhu analizirane su kvazikanoničkom korelacijskom analizom (program QCR) dvije skupine varijabli: varijable efikasnosti i varijable školovanja, odnosno, zaposlenja. Promatrana su oba modela tretmana (klasičan – kontrolna grupa, eksperimentalan – eksperimentalna grupa) u dvije vremenske točke (nakon prve i druge godine tretmana).

Rezultati ukazuju na značajnu povezanost toka školovanja i razine obrazovanja te zapošljavanja i odnosa prema poslu s efikasnošću tretmana. Ukoliko je razina obrazovanja veća, a poremećaji u toku školovanja ili zapošljavanja manji, i u jednoj i u drugoj grupi ispitanika može se očekivati veća uspješnost tretmana. Veze ukazuju da na socijalnu integraciju u toku tretmana ne utječe samo područje školovanja, jer i pored relativno uspješnog školovanja tretman ne mora i nije procijenjen uspješnim.

1. UVOD

O provođenju odgojne mjere pojačana briga i nadzor, o modelima njenog provođenja, o njenoj efikasnosti (Stakić, 1980; Skaberne i Vodopivec, 1969) u toku i nakon provedenog tretmana govori se u posljednje vrijeme iz više razloga. S jedne strane, radi se o razlozima koji su sadržani u specifičnostima provođenja te vaninstitucionalne mjere, njenom individualnom karakteru, diskontinuiranom provođenju, redovnom sistemu odgoja i obrazovanja i dr. S druge strane, radi se o odgojnoj mjeri koja se izriče većem broju maloljetnika u odnosu na druge odgojne mjere (Singer, 1980).

Istraživanja koja bi se bavila praćenjem uspješnosti nekog tretmana, njihovih modela u toku njegova provođenja veoma su rijetka (Skaberne i Vodopivec, 1969), a u našoj zemlji gotovo nepoznata. Stoga je ovo istraživanje kao dio većeg istraživanja¹ pionirski pokušaj znanstvenog elaboriranja navedenih problema.

Premda je sasvim jasno da na provođenje takve odgojne mjere, kao i na njenu efikasnost, djeluju svi činioci koji su djelovali i do njena izricanja, ipak je moguće izdvojiti neke koji značajnije djeluju prije, za vrijeme i/ili imaju utjecaja na njenu efikasnost. Jedan od tih činilaca je i školovanje, odnosno zapošljavanje maloljetni-

¹Sociopedagoški model provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor.

ka. Da je tok školovanja maloljetnika značajno povezan sa socijalnom integracijom maloljetnika, potvrđuju mnoga istraživanja pa i istraživanje na 459 maloljetnika s područja SFR Jugoslavije (Kovačević, 1981) u kojemu se ističe da dobar uspjeh u radu ili školovanju izrazito prevladava u taksonima relativno dobre postpenalne socijalne integracije.

Tok školovanja populacije djece i omladine s poremećajima u ponašanju po mnogim istraživanjima (Bujanović–Pastuović, Mejovšek, Uzelac, 1984; Poldrugač, 1980) izrazito je poremećen i praćen nizom nepovoljnih okolnosti daljnjeg školovanja (ponavljanja razreda, razlika između kronološke i obrazovne dobi, bježanje iz škole, negativan stav prema školi, napuštanje i prekidanje školovanja ili zaposlenja). Zbog toga u programima provođenja te mjere značajno mjesto zauzima rad na poboljšanju statusa maloljetnika u odnosu na školovanje, odnosno zaposlenje (podizanje uspješnosti, smanjivanje neopravdanih izostanaka, razvijanje i usvajanje radnih navika, mijenjanje negativnog stava prema školi). Često se samo postignućima u obrazovanju i zaključuje o uspješnosti nekog tretmana, odnosno njegovoj valjanosti. To je u suprotnosti s tzv. "sveobuhvatnim" ili multidimenzionalnim metodama za ocjenu uspješnosti tretmana.

Neka naša istraživanja (Bujanović–Pastuović, Bašić, 1982; Poldrugač, 1982; Kovačević, 1982; Hošek, Momirović, Singer, 1974; Kovačević, Singer, Momirović, 1974) ukazuju da su za socijalnu integraciju nakon tretmana veoma značajne karakteristike maloljetnika s kojima "startaju" u određeni oblik tretmana ili s kojima "izlaze" iz tretmana. Veću uspješnost po navedenim istraživanjima moguće je očekivati ukoliko je maloljetniku izrečena neka "lak-

ša" odgojna mjera (vaninstitucionalna), odnosno ukoliko maloljetnici u institucionalni tretman "ulaze" s povoljnijom pozicijom, između ostalog i u obrazovanju.

2. CILJ I HIPOTEZE

Istraživanju čiji je ovo dio prišlo se sa svrhom provjere novog modela provođenja odgojne mjere pojačana briga i nadzor. Novi model, za razliku od klasičnog, očituje se u donošenju programa provođenja odgojne mjere na sudu koji mjeru izriče, izboru voditelja odgojne mjere, određenoj dinamici rada.

U toku provođenja odgojne mjere praćen je tok tretmana, odnosno njegova uspješnost u odnosu na oba modela u više vremenskih točaka. Sve predviđene varijable psihosocijalnog prostora (među njima i varijable školovanja i zaposlenja) izmjerene su na početku tretmana, a varijable efikasnosti (Sintetički anketni list) nakon prvog mjeseca, prve, druge i treće godine. Ovim radom obuhvaćena su samo mjerenja nakon prve i druge godine (prva i druga vremenska točka) u oba modela tretmana.

U odnosu na navedeno, cilj ovog rada usmjeren je na ispitivanje relacija školovanja i zapošljavanja s uspješnošću provođenja odgojne mjere u dvije vremenske točke i u oba modela tretmana. Na taj način pokušat će se ukazati na povezanost školovanja i zapošljavanja maloljetnika s efikasnošću tretmana u jednom i drugom modelu u dvije vremenske točke, odnosno indirektno evaluirati efikasnost promatranih modela.

Pri tom se polazi od pretpostavke da je uspješnost u toku tretmana (prva i druga vremenska točka) veća ukoliko je obrazovni status maloljetnika povoljniji i obrnuto.

Pretpostavlja se, nadalje, da je primjenom eksperimentalnog modela, za razliku od klasičnog modela, postignuta veća uspješnost tretmana mjerena u njegovu toku.

Teškoće u zaključivanju bit će posljedice nemogućnosti da se u ovom radu uspješnost tretmana prati paralelno s podizanjem, odnosno padom obrazovnog statusa i općih pomaka na području školovanja i zapošljavanja maloljetnika, jer je taj dio varijabli mjeran samo na početku tretmana.

3. METODE RADA

3.1 Uzorak ispitanika

Populaciju iz koje je uzet uzorak ispitanika čine maloljetnici obaju spolova, kojima je nakon 1. 10. 1982. godine izrečena odgojna mjera pojačana briga i nadzor, a koji žive na teritoriji grada Zagreba. Slučajnim izborom formirane su eksperimentalna i kontrolna grupa. Na taj način nakon prve godine uzorak eksperimentalne grupe iznosio je 68, a kontrolne 82 maloljetnika. Nakon druge godine uzorak se smanjuje i u eksperimentalnoj grupi našlo se svega 24, a u kontrolnoj grupi 63 maloljetnika.

3.2 Uzorak varijabli

Iz većeg broja varijabli za potrebe ovog rada korištene su dvije skupine varijabli.

Prvu skupinu čine varijable efikasnosti:

1. Prihvaćanje voditelja od strane maloljetnika (PRIHPG, PRIHDG)
2. Uspješnost provođenja mjere (USPJPG, USPJDG)
3. Upućivanje u disciplinski centar (DCPG, DCDG)
4. Nastavak provođenja odgojne mjere (ODLUPG, ODLUDG).

Navedene varijable mjerene su na kraju prve i na kraju druge godine provođenja tretmana u eksperimentalnoj i kontrolnoj grupi. Prve dvije varijable procjenjivali su voditelji odgojne mjere (subjektivna procjena), a druge dvije su objektivni pokazatelji toka odgojne mjere koja se zamjenjuje drugom odgojnom mjerom.

Drugu skupinu varijabli čine varijable školovanja i zaposlenja:

1. Napuštanje škole (NAPSKO)
2. Škola – koliko razreda (SKOLA)
3. Mijenjanje škole (MIJSKO)
4. Ponavljanje razreda (PONRAZ)
5. Bježanje iz škole (BJESKO)
6. Prekidanje školovanja (PRESKO)
7. Da li je maloljetnik zaposlen (ZAPMAL)
8. Da li je maloljetnik prekinuo radni odnos (PREZAP).

Status maloljetnika iz oba modela tretmana po navedenim varijablama snimljen je samo na početku tretmana. U prvoj i drugoj vremenskoj točki mjereni su i evidentirani kontakti i broj kontakata s pedagogom ili direktorom škole, s nastavnikom, s rukovodiocem u radnoj organizaciji, ali nisu ušli u obradu za realizaciju ovog rada jer informiraju o radu voditelja, a samo indirektno o uspješnosti toka školovanja i zapošljavanja. Pretpostavlja se da su pomaci u školovanju i zaposlenju sadržani u procjeni efikasnosti tretmana. Ipak ne treba zaboraviti da bi procjena toka školovanja u navedenim vremenskim točkama dala mogućnost adekvatnijeg zaključivanja.

3.3 Metode obrade

Za realizaciju navedenog cilja i pripadajućih hipoteza primijenjena je kvazikaničska korelacijska analiza – program QCR (Momirović, Dobrić, Prot i Bosnar, 1984)

4. REZULTATI I INTERPRETACIJA

Uvid u relacije školovanja i zaposlenja maloljetnika s uspješnošću odgojne mjere pojačana briga i nadzor u obje grupe (dva modela) i u dvije vremenske točke omogućen je upotrebom kvazikanoničke korelacijske analize (program QCR). U tom smislu napravljene su 4 kvazikanoničke analize po dvije u svakoj vremenskoj točki.

4.1 Relacije školovanja – zaposlenja i efikasnosti odgojne mjere na kraju prve godine ispitivanja za kontrolnu i eksperimentalnu grupu

Kvazikanoničkom korelacijskom analizom utvrđeni su odnosi skupa varijabli kojima se opisuje efikasnost tretmana i skupa varijabli kojima se opisuju školovanja i zapošljavanja maloljetnika "podvrgnutih" talnoj grupi za prvu godinu ispitivanja (tablice 1, 2, 3, 4, 5 i 6). I u jednoj i u drugoj grupi dobiven je jedan kvazikanonički faktor koji je značajan za relacije navedenih skupova varijabli.

Korelacija jedinog kvazikanoničkog faktora u prostoru varijabli efikasnosti i školovanja, odnosno zaposlenja, kada se promatra kontrolna grupa, iznosi .41, a kovarijanca .62 (tablica 1). Visina koeficijenta korelacije upućuje na zaključak da uspješnost u školovanju i zapošljavanju maloljetnika doprinosi efikasnosti tretmana, ali da ona nije njegov jedini indikator (oko 17% zajedničke varijance).

Analizirajući projekcije na prvi kvazikanonički faktor u prostoru efikasnosti (tablica 2), može se zaključiti da su maloljetnici iskreno prihvatili voditelja mjere, po mišljenju voditelja mjera je izuzetno uspješna, predložili su i obustavu mjere, a maloljetnik se ne upućuje u disciplinski centar – zbog neizvršavanja posebnih oba-

veza uz mjeru pojačane brige i nadzora. Radi se dakle o uspješnom toku tretmana u prvoj godini.

Prvi kvazikanonički faktor u prostoru školovanja i zapošljavanja maloljetnika (tablica 3) definiraju varijable koje ukazuju da maloljetnik ne mijenja školu, ne ponavlja razrede, pohađa ili je završio srednju školu, nema prekida u školovanju niti se školovanje napušta, ali ako se zapošljava, postoji opasnost da dođe do prekida radnog odnosa. U ovom skupu prvi kvazikanonički faktor označava uspješnost – uspješnost u toku školovanja, donekle i zapošljavanja prije tretmana.

Ako bi se govorilo taksonomskim terminima, moglo bi se pretpostaviti relativno homogenu skupinu maloljetnika koja započinje tretman s relativno povoljnim statusom obrazovanja, a za koju se uspješnost tretmana očekuje i uglavnom realizira u toku prve godine tretmana.

Povezanost jedinog para kvazikanoničkog faktora u odnosu na promatrane skupine varijabli, za eksperimentalnu grupu, je osrednja (tablica 4). Može se zaključiti da je samo dio prostora školovanja ili zapošljavanja pridonio uspješnosti ili neuspješnosti tretmana u toj grupi ispitanika (postotak zajedničke varijance iznosi 17% i isti je kao i kod kontrolne grupe).

Definiranju prvog kvazikanoničkog faktora u prostoru varijabli efikasnosti pridonose u najznačajnijoj mjeri varijable USPJPG i ODLUPG (tablica 5). Kako se u odnosu na smjer varijabli može zaključiti o izrazito neuspješnoj mjeri ili neuspješnijoj nego kod drugih i o tome da postoji odluka da se mjera zamijeni "težom", taj faktor označava neuspješan tok tretmana u prvoj godini.

Odgovarajućim parom prvog kvazikanoničkog faktora u prostoru varijabli školo-

vanja i zapošljavanja (tablica 6) može se također ustvrditi neuspješan tok školovanja i zapošljavanja. Naime, značajne projekcije na taj faktor (PRESKO, MIJSKO, NAPSKO, BJESKO) ukazuju da maloljetnici prekidaju školovanje više puta, mijenjaju školu više puta, napuštaju školu i bježe iz škole prije tretmana. Stupanj njihova obrazovanja vrlo je vjerojatno izrazito nizak bez obzira i na njihov formalno postignut stupanj obrazovanja.

Zašto u kontrolnoj grupi relacije varijabli efikasnosti i školovanja ukazuju na uspješnost toka tretmana, a u eksperimentalnoj grupi o neuspješnosti toka tretmana u prvoj godini ispitivanja? Budući da je ekstrahirano samo jedan kvazikanonički faktor, teško je odgovoriti. Teškoće u zaključivanju prisutne su zbog relativno malog broja varijabli kojima se mjere navedena područja, kao i zato što su varijable školovanja i zaposlenja mjerene samo na početku tretmana, a nisu utvrđene eventualne razlike između dviju promatranih grupa. Rezultati nekih istraživanja ukazuju da je potrebno imati u vidu koliko je za socijalnu integraciju značajan samo tretman, koliko utjecaji izvan njega, a koliko sama maturacija maloljetnika na koju je tretman mogao, ali i nije morao utjecati. Dobiveni podaci ipak omogućavaju zaključak da je uspješnost u toku tretmana veća ukoliko je veća uspješnost toka obrazovanja, odnosno manja ukoliko je manja uspješnost toka obrazovanja.

4.2 Relacije školovanja – zaposlenja i efikasnosti odgojne mjere na kraju druge godine ispitivanja za kontrolnu i eksperimentalnu grupu

U drugoj vremenskoj točki kvazikanoničkim korelacijskim analizama izdvojena su po dva značajna kvazikanonička faktora

u svakoj od promatranih grupa ispitanika.

Iz tablice 7 vidljivo je da se prvim parom kvazikanoničkih faktora objašnjava oko 23% zajedničke varijance sistema koje čine varijable efikasnosti i školovanja, a da je drugim parom pokriveno svega 5% zajedničkog varijabiliteta nakon druge godine, i to za kontrolnu grupu.

Na osnovi projekcija koje varijable efikasnosti imaju na prvi kvazikanonički faktor (tablica 8) taj faktor se može definirati kao neuspješnost mjere na kraju druge godine tretmana u kontrolnoj grupi. Toj neuspješnosti gotovo podjednako doprinose varijable USPJDG, ODLUDG i PRIHDG. Iz smjera i sadržaja tih varijabli proizlazi da voditelji odgojnu mjeru procjenjuju neuspješnom, traže zamjenu te mjere težom, a za vrijeme trajanja mjere karakteristično je odbijanje suradnje s voditeljem.

I u prostoru školovanja i zaposlenja (kontrolna grupa) prvi kvazikanonički faktor definiraju varijable koje informiraju o nepovoljnom toku školovanja ili statusa koji maloljetnici postižu prije tretmana. Takvi maloljetnici često ponavljaju razrede, završavaju manje razreda osnovne škole, mijenjaju školu više puta, ne zapošljavaju se, a ako se zapošljavaju, ne prekidaju radni odnos.

Relacije ovog para prvog kvazikanoničkog faktora u kontrolnoj grupi ukazuju da je manju uspješnost moguće očekivati ukoliko tok školovanja nije išao očekivanim tokom, odnosno ukoliko je status maloljetnika u odnosu na školovanje i zaposlenje nepovoljniji.

Drugi kvazikanonički faktor ekstrahirano u prostoru promatranih skupova varijabli za kontrolnu grupu ukazuje da je relativno slabo objašnjenje efikasnosti (svega 5% zajedničkog varijabiliteta) samo pomoću varijabli školovanja i zaposlenja.

U prostoru efikasnosti drugi kvazikanonički faktor (tablica 8) ukazuje na prvom mjestu da je odgojna mjera zamijenjena težom usprkos drugim pokazateljima koji upućuju da voditelji procjenjuju uspješan tok mjere, prihvaćanje voditelja i neupućivanje u disciplinski centar. Vjerojatno se odluka o potrebi zamjene odgojne mjere težom temelji na ponašanju maloljetnika koje je izvan domaćaja varijabli školovanja. To znači da bi se moglo raditi o ponašanju maloljetnika koje poprima karakteristike delinkventnog ponašanja ili su neki drugi utjecaji iz primarne socijalne sredine takvi da zahtijevaju odvajanje maloljetnika.

To tumačenje je moguće potkrijepiti i rezultatima tablice 9, u kojoj su prikazane projekcije varijabli školovanja i zaposlenja na drugi kvazikanonički faktor. Taj faktor opisuje maloljetnike koji ne ponavljaju razrede, završavaju više razreda osnovne ili srednje škole, ne napuštaju školu, ne prekidaju školovanje, ne prekidaju radni odnos ukoliko se zapošljavaju. Očito je da na osnovi samo tog skupa varijabli, koji govori o uspješnom toku školovanja prije tretmana, nije moguće objasniti relacije s varijablama efikasnosti, koje također tvore drugi kvazikanonički faktor. Razlore neuspješnosti treba tražiti izvan područja školovanja i zaposlenja, na drugim područjima psiho—socijalnog prostora, koja se također ispituju ovim istraživanjem.

U eksperimentalnoj grupi u drugoj vremenskoj točki izdvojena su također dva značajna kvazikanonička faktora. Njihove veze (tablica 10) ukazuju da prvi par kvazikanoničkog faktora ima nešto veću korelaciju od drugog para.

Veze između dva skupa varijabli koje definiraju prvi kvazikanonički faktor ukazuju na relativno visok postotak zajedničkog

varijabiliteta među promatranim pojavama (28%).

Prvi kvazikanonički faktor iz skupa varijabli efikasnosti (tablica 11) definiraju sve varijable koje ukazuju na uspješnost tretmana koji se očituje prihvaćanjem voditelja, uspješnošću odgojne mjere, obustavom ili nastavkom iste odgojne mjere, te ne upućivanje u disciplinski centar.

Skupina varijabli školovanja ili zaposlenja koje doprinose imenovanju prvog kvazikanoničkog faktora (tablica 12) ukazuju također na uspješnost. Ovaj put očito je da se radi o maloljetnicima koji su zasnovali radni odnos, koji ga nisu prekidali, premda su bježali iz škole, napuštali školu, prekidali školu, ali su istovremeno završili više razreda osnovne škole ili srednje škole, koju nisu mijenjali i nisu ponavljali razrede. Može se zaključiti da i samo varijable zapošljavanja (zaposlenost i odnos prema radu mjereno neprekidanjem radnog odnosa) imaju značajniji doprinos uspješnosti tretmana.

Drugi kvazikanonički faktor ekstrahiran u drugoj godini i za eksperimentalnu grupu u skupini varijabli efikasnosti (tablica 11) ukazuje na neuspješnost odgojne mjere premda se prihvaća voditelja (možda i samo zato jer se mora) i nema odluke o upućivanju u disciplinski centar. Neuspješnost se očituje u zamjeni mjere pojačana briga i nadzor težom mjerom, a tok tretmana voditelji procjenjuju neuspješnim.

Struktura drugog kvazikanoničkog faktora u prostoru varijabli koje opisuju školovanje i zaposlenje (tablica 12) ukazuje također na neuspješnost u školovanju. Većina varijabli ukazuje da su maloljetnici imali problema sa školovanjem (mijenjali su školu, ponavljaju razred, imali su manje završenih razreda osnovne škole, bježali su iz škole, prekidali su školovanje i napušt-

tali školu), a nisu se zaposlili. Ti problemi doprinijeli su, izgleda, i njihovoj općoj neuspješnosti.

Eksperimentalni model (eksperimentalna grupa) u odnosu na klasičan model (kontrolna grupa) u kojem se pretpostavlja i određeno značenje autoriteta suda koji mjeru izriče i pri čemu se daju jasnije odrednice tretmana (program, dinamika, voditelj i dr.) izgleda ipak ne daje one rezultate koji bi se mogli očekivati ili se očekuju. Takav zaključak vrijedi samo za ovaj rad i ove segmente koji se stavljaju u relacije. U nekim drugim segmentima utjecaj sudskih odluka (uz izrečenu mjeru) imat će vjerojatno veće značenje. Izolirani kvazikanonički faktori, njihove strukture i u kontrolnoj i eksperimentalnoj grupi i u prvoj i u drugoj vremenskoj točki, upućuju na razmišljanje o potrebi prethodne homogenizacije grupa (Skaberne, Vodopivec, 1969; Kovačević, 1981; Bayer, Gajer, Kljajić, 1975), diferencijacije tretmana, preispitivanja kriterija sudova, načina izbora voditelja, uvjeta provođenja odgojne mjere, očekivanja od te mjere, dužine tretmana i sl.

5. UMJESTO ZAKLJUČKA

U ovom radu, koji je imao za cilj ukazati na relacije između toka školovanja i zapošljavanja prije primjene odgojne mjere pojačana briga i nadzor i uspješnosti te mjere u toku tretmana u dvije vremenske točke i u dva modela tretmana, došlo se do nekih zapažanja koja je moguće upotrijebiti u svrhu daljnjih ispitivanja u istom istraživanju (na drugačiji način) ili za neka druga istraživanja.

Potvrdila se pretpostavka da veza između područja školovanja – zapošljavanja i uspješnosti odgojne mjere pojačana briga i nadzor postoji i da je ona značajna, premda ne i jedina odgovorna za socijalnu

integraciju maloljetnika. Isto tako se potvrdilo da je tok tretmana označen uspješnijim ukoliko je uspješnost u školovanju ili zapošljavanju na početku tretmana bila veća, premda je potrebno voditi računa o drugim bio–psiho–socijalnim karakteristikama maloljetnika, koji i pored uspješnosti toka školovanja ili zaposlenja onemogućavaju uspješan tok tretmana. Šteta je što se ovim radom to nije moglo dokučiti. Zato će biti potreban strukturalni pristup da se vidi što je to što pored nekih povoljnih okolnosti doprinosi neuspješnosti tretmana.

Premda nisu tražene razlike između grupa (modela tretmana) nekim od postupaka obrade podataka (diskriminativna analiza npr.), ipak se može pretpostaviti da su postojale razlike među grupama prije tretmana (varijable školovanja i zaposlenja), a koje su se odrazile i na tok praćenog tretmana. Dok bi se nakon prve godine tretmana moglo govoriti o uspješnijoj mjeri za kontrolnu grupu, dotle bi se na osnovi nekih pokazatelja kod eksperimentalne grupe nakon druge godine provođenja tretmana moglo također govoriti o uspješnijem tretmanu. Nakon tih zadnjih komparacija nameće se pitanje značenja protoka vremena primijenjenog tretmana, odnosno njegova trajanja. Što znači jedna, a što dvije godine tretmana za odgojnu mjeru pojačana briga i nadzor? Koliko traje i koje značenje ima autoritet suda na uspješnost te odgojne mjere? Kada je postignut maksimum u odgoju i preodgoju nakon kojega je potrebno mjeru prekinuti? Kako to mjeriti? Kako i kada reprogramirati tretman koji je strogo individualiziran? Odgovori na ta i druga pitanja, koja se nameću u ovom radu, bila bi od koristi i za teoriju i za praksu provođenja tako specifične odgojne mjere kao što je pojačana briga i nadzor.

6. LITERATURA

1. BAYER, M., Đ. GAJER, S. KLJAJIĆ (1975): Izvršioци krivičnih djela mlađi od 14 godina. Pravni fakultet, Odsjek za krivično–pravne znanosti, Zagreb.
2. BUJANOVIĆ–PASTUOVIĆ, R. i J. BAŠIĆ (1982): Povezanost efikasnosti resocijalizacije i zavodskog tretmana maloljetnika s poremećajima u ponašanju u SR Hrvatskoj. Defektologija, Vol. 18, Br. 1–2, 145–151.
3. BUJANOVIĆ–PASTUOVIĆ, R., M. MEJOVŠEK, S. UZELAC (1984): Tok školovanja maloljetnih delinkvenata u Zagrebu. Sveučilišni računski centar. Zagreb.
4. HOŠEK, A., K. MOMIROVIĆ, M. SINGER (1974): Diskriminativna analiza sankcija u prostoru indikatora efikasnosti resocijalizacije. Defektologija, Br. 1–2, 137–155.
5. KOVAČEVIĆ, V. (1981): Problemi resocijalizacije maloljetnika s delinkventnim ponašanjem. Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu i Izdavački centar Rijeka, Zagreb–Rijeka.
6. KOVAČEVIĆ, V. (1982): Uspješnost resocijalizacije određena na osnovi psiholoških, socioloških i tretmanskih varijabli. Defektologija, Vol. 18, Br. 1–2, 111–123.
7. KOVAČEVIĆ, V., M. SINGER, K. MOMIROVIĆ (1974): Relacije između sankcija izrečenih maloljetnim izvršiocima krivičnih djela i njihovog ponašanja u post-penalnom razdoblju. Defektologija, Br. 1–2, 49–93.
8. POLDRUGAČ, Z. (1980): Tok i uspjeh školovanja maloljetnih delinkvenata. U: Kretanje, karakteristike i aktualni problemi maloljetničke delinkvencije u SRH. RSIZ socijalne zaštite SRH, Zagreb.
9. POLDRUGAČ, Z. (1982): Školovanje i zaposlenje maloljetnih delinkvenata u periodu prije i nakon zavodskog tretmana. Defektologija, Vol. 18, Br. 1–2, 179–187.
10. SINGER, M. (1980): Kriminalitet djece i maloljetnika u SR Hrvatskoj. U: Kretanje, karakteristike i aktualni problemi maloljetničke delinkvencije u SR Hrvatskoj. RSIZ socijalne zaštite SRH, Zagreb, 1–30.
11. SKABERNE, B., K. VODOPIVEC (1969): Istraživanje pojačanog nadzora organa starateljstva. U: Savjetovanje o pojačanom nadzoru organa starateljstva. Republički zavod za socijalni rad Zagreb.
12. STAKIĆ, Đ. (1980): Vaspitna mera pojačani nadzor organa starateljstva – sa posebnim osvrtom na metode i tehnike tretmana. Disertacija. Univerzitet u Beogradu, Defektološki fakultet, Beograd.

7. PRILOZI

Tablica 1

Kvazikanoničke kovarijance i korelacije između skupova 1 i 2 K_1

	Kovarijance	Korelacije
FAC 1	.62	.41

Tablica 2

Kvazikanonički faktorski sklop (A)
– skup 1 K_1

	FAC 1 (A)
PRIHPG	.75
USPJPG	-.77
DCPG	-.54
ODLUPG	-.57

Tablica 3

Kvazikanonički faktorski sklop (A)
– skup 2 K_1

	FAC 1 (A)
NAPSKO	-.43
SKOLA	-.48
MIJSKO	-.67
PONRAZ	-.66
BJESKO	-.24
PRESKO	-.44
ZAPMAL	-.00
PREZAP	.15

Tablica 4

Kvazikanoničke kovarijance i korelacije između skupova 1 i 2 E_1

	K ovarijanca	Korelacija
FAC 1	.77	.41

Tablica 5

Kvazikanonički faktorski sklop (A)
– skup 1 E_1

	FAC 1 (A)
PRIHPG	-.67
USPJPG	.92
DCPG	.13
ODLUPG	.85

Tablica 6

Kvazikanonički faktorski sklop (A)
– skup 2 E_1

	FAC 1 (A)
NAPSKO	.62
SKOLA	.29
MIJSKO	.70
PONRAZ	.49
BJESKO	.59
PRESKO	.73
ZAPMAL	.12
PREZAP	.07

Tablica 7

Kvazikanoničke kovarijance i korelacije između skupova 1 i 2 K_2

	Kovarijance	Korelacije
FAC 11	.57	.48
FAC 22	.39	.32

Tablica 8

Kvazikanonički faktorski sklop (A), struktura (F) – skup 1 K_2

	FAC 1 (A)	FAC 1 (F)	FAC 2 (A)	FAC 2 (F)
PRIHDG	-.63	-.67	.46	.52
USPJDG	.80	.83	-.30	-.37
DCDG	.30	.31	-.10	-.13
ODLUDG	.69	.62	.78	.72

Tablica 9

Kvazikanonički faktorski sklop (A), struktura (F) – skup 2 K_2

	FAC 1 (A)	FAC 1 (F)	FAC 2 (A)	FAC 2 (F)
NAPSKO	.02	-.08	-.54	-.53
SKOLA	.27	.13	-.69	-.64
MIJSKO	.25	.24	-.04	.01
PONRAZ	.59	.44	-.74	-.62
BJESKO	.17	.13	-.20	-.17
PRESKO	-.34	-.42	-.38	-.44
ZAPMAL	.56	.68	.59	.70
PREZAP	-.27	-.37	-.49	-.54

Tablica 10

Kvazikanoničke kovarijance i korelacije
između skupova 1 i 2 E_2

	Kovarijance	Korelacije
FAC 11	.94	.53
FAC 22	.61	.47

Tablica 11

Kvazikanonički faktorski sklop (A), struktura (F) – skup 1 E_2

	FAC 1 (A)	FAC 1 (F)	FAC 2 (A)	FAC 2 (F)
PRIHDG	.99	.87	.38	.03
USPJDG	-.73	-.84	.33	.59
DCDG	-.52	-.37	-.44	-.26
ODLUDG	-.53	-.74	.60	.79

Tablica 12

Kvazikanonički faktorski sklop (A), struktura (F), – skup 2 E₂

	FAC 1 (A)	FAC 1 (F)	FAC 2 (A)	FAC 2 (F)
NAPSKO	.59	.64	.26	.38
SKOLA	.27	.38	.57	.62
MIJSKO	-.21	-.03	.93	.89
PONRAZ	-.26	-.10	.83	.78
BJESKO	.52	.62	.52	.62
PRESKO	.32	.39	.33	.39
ZAPMAL	-.75	-.68	-.35	.21
PREZAP	-.39	-.40	-.04	-.11

SCHOOLING – EMPLOYMENT RELATIONS IN JUVENIL DELINQUENTS AND EFFICIENCY OF THE EDUCATIONAL MEASURE OF STRENGTHENED CARE AND SUPERVISION

Summary

This investigation is a part of the project "Socio-pedagogical model of implementing the educational measure of strengthened care and supervision", which has the intention to promote a new model of treatment different from the classical one in some procedural requirements which are decided in the process of passing such measure (program of work, leader, dynamics of work and similar).

The purpose of the investigation was to analyse relations between the space of variables describing the efficiency of treatment judged by the leaders (with objective and subjective approach) and the space defined by schooling and employment before the treatment.

By a quasicanonical correlational analysis (program QCR) two sets of variables: variables of efficiency and variables of schooling and, employment were analysed. Both models of treatment (classical – as a control group and experimental – as an experimental group) were observed in two time points (after the first and the second treatment years).

Results are showing significant connections between the course of schooling and the level of schooling and employment as well as the relation toward employment with the efficiency of treatment. With the higher level of schooling and lighter disorders during the schooling and employment in both groups better results of the treatment can be expected. Relations are indicating that the social integration achieved through treatment is not under the influence of only the schooling since in the case of successful schooling treatment is not necessarily successful.